

ABA

Besparelser på ABA

Kulturministeriet har denne sommer med øjeblikkelig virkning beskåret den økonomiske støtte til Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv med en halv million kr. – fra 3,2 mio. kr. til 2,7 mio. kr. Reelt er nedskæringen på 800.000 kr., da Biblioteksstyrelsen havde anbefalet et tilskud på 3,5 mio. kr. i 2002. Nedskæringen rammer forskningen, de studerende og den store offentlighed, der hver dag bruger ABA. Uden ABA vil forskningen i velfærdsstatens historie, arbejdsmarkedsforhold og arbejderhistorien blive stærkt begrænset. Nedskæringerne betyder også, at de kommissioner, der undersøger efterretningstjenesten og Danmarks forhold under den kolde krig, vil blive ramt.

Umiddelbart får ABA store problemer med at få årets budget til at hænge sammen. I 2001 vedtog arkivets bestyrelse en spareplan, der reducerede antallet af årsværk frem til 2004. Kulturministeriets nedskæring medfører nu yderligere besparelser på årsværk, aktiviteter og serviceniveau. Konsekvensen bliver foreløbig, at ABA indskrænker sin åbningstid fra fem til tre dage om ugen (mandag-onsdag, læsesal kl. 10-17, udlån kl. 12-17). ABA vil forsøge at bevare sine kerneområder: arkiv, bibliotek og billedsamling. Men de faldende driftstilskud tvinger ABA til at overveje i hvilken form, institutionen fortsat kan eksistere. ABA vil forsøge at komme i dialog med Kulturministeriet om institutionens fremtid.

Henning Grelle

Forelæsninger

Arbejdsløshedens historie

Historikeren Nils Edling forelæser den 21. november 2002 om den danske arbejdsløsheds historie frem til Første Verdenskrig. Med udgangspunkt i det af Danmarks Humanistiske Forskningscenter støttede projekt *Den nordiske arbejdsløshed tager form* vil Edling belyse arbejdsløshedens opkomst og konceptualisering som et nyt socialt problemområde i Danmark.

Arbejdsløshedens historie er kort. Først i anden halvdel af 1800-tallet begyndte man at skelne mellem arbejdsløshed og fattigdom. Arbejdsløshed blev fra den tid betragtet som et særskilt socialt problem, der kunne gøres til genstand for politiske initiativer.

Industrialiseringen kan ikke alene forklare udviklingen i Danmark frem til 1907, da landet som det tredje i verden indførte en offentlig arbejdsløshedsforsikring. Central betydning havde socialøkonomernes undersøgelser og forsøg på at måle forskellige samfundsforhold. De forsøgte blandt andet at definere, hvad der adskiller arbejdsløshed fra andre former for uvirksomhed, og de stillede forslag til reformer, som kunne integrere den fremvoksede arbejderklasse i det bestående samfund. Af tilsvarende betydning var fagforeningernes a-kasser og en række kommunale løsninger i krisetider.

Nils Edling vil i sin forelæsning inddrage disse aspekter i en samlet analyse af den danske arbejdsløsheds fremvækst 1850-1914. Forelæsningen finder sted den 21. november 2002, kl. 16.00-17.30 i Blixen-Salen på Det kgl. Bibliotek. Der er gratis

adgang, men tilmelding er nødvendig. Henvendelse rettes til Danmarks Humanistiske Forskningscenter, tlf. 35 32 39 20 eller e-post: center@humanities.dk. Yderligere oplysninger om centrets forelæsningsrække *Vinkler på viden!* findes på www.humanities.dk/nyheder/Vinkler.html

Priser

Arbejderhistorieprisen

Arbejdermuseet, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (ABA) og Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie (SFAH) uddeler i fællesskab Arbejderhistorieprisen 2002. Prisens formål er blandt hovedfags- og ph.d.-studerende ved universiteterne og andre højere læreanstalter at inspirere til og fremme studiet af arbejderklassens og arbejderbevægelsens historie og kultur.

Prisen tildeles den student, som siden sidste indleveringsfrist har leveret den bedste hovedfagsopgave, ph.d.-afhandling eller det bedste speciale om et tema indenfor dansk eller international arbejderhistorie. Indleverede opgaver skal være afleveret i løbet af de seneste to år. Også opgaver, hvor hovedvægten er lagt på det formidlingsmæssige, kan komme i betragtning.

Prisen er på 15.000 kr. Bedømmelsesudvalget kan efter nærmere vurdering af de indkomne bidrag beslutte at dele beløbet på to eller flere prismodtagere, eller slet ikke at uddele prisen. Prismodtageren er forpligtet til at skrive et bidrag til SFAH's tidsskrift *Arbejderhistorie* indenfor det prisbelønnede bidrags emne. Prisen uddeles af

et uafhængigt bedømmelsesudvalg, nedsat af Arbejdermuseet, ABA og SFAH.

Indleveringsfristen for Arbejderhistorieprisen 2002 er mandag den 21. oktober 2002. Afhandlinger sendes i to eksemplarer til ABA, Nørrebrogade 66D, 2200 København N, mærket *AHP 02*.

Rudolf Meidner-prisen

Forskningsrådet ved Arbetarörelsens arkiv og bibliotek i Stockholm uddelte den 30. maj 2002 Rudolf Meidner-prisen til Carina Gråbacke for afhandlingen *Möten med marknaden. Tre svenska fackförbunds agerande under perioden 1945-1976* (Göteborg 2002, 406 sider).

Svensk erhvervsliv undergik gennemgribende forandringer i årtierne efter Anden Verdenskrig. I afhandlingen analyserer Gråbacke konsekvenserne i tre brancher og tre fagforbund, nemlig Tekstilarbejderforbundet, Bygningarbejderforbundet og Handelsarbejderforbundet. Carina Gråbacke forsvarede afhandlingen i februar 2002 ved Ekonomisk-historiska institutionen, Handelshögskolan ved Göteborgs Universitet.

Projekter

ABA har i perioden frem til 11. september 2002 modtaget meddelelse om følgende projekter og afhandlinger under udarbejdelse:

Nazi concentration camp subcamps related to German World War II industry

En serie af artikler om individuelle tyske koncentrationslejres historie til Encyclopedia of Nazi Camps and Places of Detention, der udgives af United States Holocaust Memorial Museum i Washington DC.

Forventes afsluttet primo 2003
Therkel Stræde
Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse
Syddansk Universitet
Campusvej 55, 5230 Odense M
Tlf.: 65 50 21 03
e-mail: therkel@hist.sdu.dk

Nordisk samarbejde i FN

Speciale, Historisk Institut ved Århus Universitet
En undersøgelse af det nordiske samarbejde i FN under den kolde krig ud fra dels kvantitative analyser af nordisk optræden på FN's generalforsamling (stemmeafgivelser, udtalelser og initiativer), dels en kvalitativ analyse af den nordiske stillingtagen i tre cases: afkolonialisering, nedrustning, apartheid. Kilder: Udenrigsministeriets akter, Folketingstidende, centrale personers arkiver.

Forventes afsluttet efteråret 2002
Lotte R. Bennedsgaard Olesen
Peder Skramsgade 16, III
8200 Århus N
Tlf.: 86 10 86 19
e-mail: lotterbo@hotmail.com

Københavnske børns opvækst og hverdag 1880-1900

Bachelorprojekt, Institut for Historie ved Københavns Universitet

Ved hjælp af hovedsagelig erindringer (NIHA) søges nørrebørns hverdag belyst via temaer som leg, arbejde, skole, søskende, forældre og køn. Der anlægges et mikrohistorisk perspektiv.

Afsluttes sommeren 2002

Martha Bird

Nørre Allé 75, vær. 540

2100 København Ø

Tlf.: 82 32 05 40

e-mail: martha@ehp.dk

Det danske pensionsystems udvikling

Artikler, Institut for Statskundskab ved Århus Universitet

Der lægges særlig vægt på arbejdsmarkedspensionerne i 1980'erne og 1990'erne.

Gennemføres i perioden 2002-2003

Christoffer Green-Pedersen

Institut for Statskundskab

Århus Universitet

8000 Århus C

Tlf.: 89 42 12 97

e-mail: cgp@ps.du.dk

Socialdemokratiets stillingtagen til EF-pakken og Maastricht-traktaten

Bachelorprojekt, Institut for Historie ved Københavns Universitet

En vurdering af Socialdemokratiets holdning til EF-pakken 1986 og Maastricht-traktaten 1992 med henblik på at vurdere, om der var tale om en kontinuerlig socialdemokratisk europa-politik i den mellemliggende perio-

de. Projektet udarbejdes til dels på baggrund af interviews med socialdemokratiske politikere, der var aktive EF-debattører i perioden.

Siddik Lausten

Augustagade 28, st. tv.

2300 København S

Tlf.: 32 84 47 00

e-mail: siddik@oek.dk

Partierne i Danmark 1876

Artikel

Hvad var de politiske mål for partierne, herunder Socialdemokratiet? Hvem stemte på Socialdemokratiet? Hvilke midler brugte Socialdemokratiet for at blive valgt? Hvad blev resultaterne?

Afsluttet juni 2002

Christina Andreasen

Kirkegårdsvej 12

5900 Rudkøbing

Tlf.: 62 51 38 19

e-mail: vous1@sol.dk

Danmarks og Norges holdninger til FN

Speciale, Ålborg Universitet

Analysen vil belyse Danmarks og Norges stillingtagen til FN samt fokusere på den indenlandske debat, herunder de politiske partiers interne diskussioner og den offentlige opinion.

Forventes afsluttet februar 2003

Peter Nygaard, Per Dybbro og

Jacob Vrist

Vedbæk 4

9210 Aalborg SØ

Tlf.: 98 14 80 58

e-mail: peternygaard_aalborg@hotmail.com

Socialdemokratiets kamp for demokrati 1884-1915

Speciale, Institut for historie ved Københavns Universitet

En undersøgelse af Socialdemokratiets grundelse for og interesse i at kæmpe for demokratiet. Afsluttes ved udgangen af 2002

Rune Egebjerg Larsen

Saltholmsvej 3A, 4. mf.

2300 København S

Tlf.: 32 58 85 50

e-mail: runela2@m7.stud.ku.dk

Socialdemokratiet og de fremmede

Speciale, Historisk Institut ved Århus Universitet

Forventes afsluttet december 2002

Steffen Skovfoged og Pernille

Refstrup

Historisk Institut,

Århus Universitet, 8000 Århus C

Tlf.: 89 42 20 22

e-mail: hissels@hum.au.dk

French Leadership in Western Europe and Denmark's European Policy

Ph.d.-projekt, European University Institute, Firenze

Projektet sigter mod at indkredse og vurdere betydningen af Frankrigs dominerende rolle i europa-politikken og for Danmarks forhold til de europæiske samarbejdsplaner i perioden 1957-1972. Kilder: Bl.a. Socialdemokratiets og J.O. Krag's arkiver. Gennemføres i perioden 2002-2005

Poul Noer

Ewaldsgade 12, I. t.v.

2200 København N

Tlf.: 27 28 04 64

Socialdemokratiets europapolitik 1986-1993

Speciale, Historisk Institut ved Århus Universitet

Ændringen i Socialdemokratiets europapolitik i perioden 1986-1993 samt magtspelet i partiet. Partiets indre konflikter og sammenstød i europapolitikken. Forventes afsluttet ved årskiftet 2002-2003

Pernille Mølbach

Ivar Huitfeldtsgade 72, 4. tv.

8200 Århus N

Tlf.: 86 10 23 31

e-mail: pmolbach@hotmail.com

Den danske models diskursivering i et europæisk perspektiv

Speciale, Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet

Diskursanalyse af LO's og DA's italesættelse af de danske arbejdsrelationer og EU siden 1970 baseret på disse organisationers beretninger og protokoller. Det suppleres med en analyse af arbejdstidsdirektivets implementering.

Forventes afsluttet i sommeren 2002

Christian Solgaard

Australiensvej 29, 3. tv.

2100 København Ø

e-mail: chrsol@12move.dk

Dansk flygtningepolitik 1933-1941

Speciale, Center for Historie ved Syddansk Universitet, Odense

Hvordan defineredes den politiske flygtning af venstrefløjen i Danmark i 1930'erne. Hvem havde tolkningsfortrin i dette spørgsmål. Undersøgelsen vil tage udgangspunkt i konflikten mellem Matteottifonden og Røde Hjælp. Organisationernes

flygtningearbejde viser både den konkrete hjælpeindsats og hvilke kriterier, der lå til grund for datidens flygtningedefinition, samt polariseringer i international politik.

Forventes afsluttet i efteråret 2002

Pia Knudsen

Jakob Danneferdsvej 7, 1. th.

1973 Frederiksberg C

Tlf.: 35 34 72 48

e-mail:

Pia_Knudsen@get2net.dk

Pædagogens selvforståelse som historisk konstruktion

Speciale i Historie og Pædagogik ved Roskilde Universitetscenter

Specialet handler om professionelle småbørnspædagoger i Danmark i tiden mellem 1880'erne og 1992. Der fokuseres især på småbørnspædagogernes syn på sig selv som professionelle, praktiserende pædagoger og på, hvordan andre opfattede dem og deres rolle i samfundet. Hvilke forestillinger og tanker gjorde de sig om arbejdet og om børnene, og hvordan korresponderede disse ideer med ideerne i deres samtid? Hvad betød f.eks. den gradvist forbedrede levestandard for småbørnspædagogernes selvforståelse? Hvordan har meningen med arbejdet ændret sig over tid?

Gennemføres i perioden august 2001 til september 2002

Martin Agerby

Sindshvilevej 20, 2. sal

2000 Frederiksberg

Tlf.: 38 34 09 07

Sperlings Saga

Andet

Historien om Johannes Sperling, 'Helten' fra Grønttorvet. Fra syndikalist til direktør for Dansk Folkeferie.

Johannes Bredal

Terrasserne 88

4000 Roskilde

Tlf.: 33 25 03 54

Socialdemokratiet i spejlet af en valganalyse

Bachelorprojekt

Beskrivelse af Socialdemokratiets position. Hvorfor tabte Socialdemokratiet det sidste valg? Er der en trend i de vesteuropæiske lande henimod højreideologier? Afhandlingen vil blive skrevet på tjekkisk.

Gennemføres i perioden juni

2002 til januar 2003

Sedlakova, Barbara

Stetinska 367

181 Praha 8

Tlf.: 33 55 37 96

Den Danske Venstrefløj i 1970'erne: Radikalisering?

Speciale

En undersøgelse af udviklingen på den yderste danske venstrefløj gennem 1970'erne, med fokus på to cases: Stillingtagen til udviklingen i Cambodia under Khmer Rouge og i Nicaragua under sandinisterne. Gennemføres i perioden april 2002 til december 2002.

Lars Brandstrup Nielsen

Kastrupvej 304, 3. tv.

2770 Kastrup

Tlf.: 21 83 30 22

Internet

ARAB 100 år

ABA's svenske søsterinstitution, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm, fejrer 100-års jubilæum i år. I den anledning udgives en række publikationer, hvoraf to, *Historia som uppdrag* om ARAB's historie og *Världen i källaren* om arkivets internationale samlinger, kan hentes i elektronisk form på ARAB's hjemmeside.

www.arbarkiv.nu/publ_index.htm

Amerikansk kommunisme

The Harry Bridges Center for Labor Studies ved University of Washington står bag websiden *Communism in Washington State – History and Memory Project*. På siden findes en række historiske essays om det kommunistiske partis historie i staten fra 1919 til 2002. Der er desuden afdelinger med fotografier og tegninger og en samling videoklip, hvor veteraner fortæller om oplevelser fra deres tid i partiet.

<http://faculty.washington.edu/grogoryj/cpproject>

Red Scare

University of Washington står også bag *The Cold War and Red Scare in Washington State*. Siden er tænkt som udgangspunkt for et undervisningsforløb og rummer en grundig introduktionstekst, tidslinje, ordforklaringer, bibliografi, pædagogiske overvejelser og en afdeling med godt 50 originaldokumenter. De fleste stammer fra Canwell Komiteens efterforskning af 'uamerikansk' virksomhed i staten Washington i 1948 og fra sagen mod tre

kommunistiske undervisere ved University of Washington, som blev afskediget året efter.

www.washington.edu/uwired/outreach/cspn/curcan/main.html

Revolutionary History

Bag navnet *Revolutionary History* gemmer der sig et britisk historisk tidsskrift af trotskistisk observans. På tidsskriftets hjemmeside kan man læse en række artikler fra ældre numre. Blandt emnerne er POUM og den spanske borgerkrig, de danske trotskister under 2. verdenskrig og Trotsky i Norge.

www.revolutionary-history.co.uk

Labour/Le Travail

Tidsskriftet *Labour/Le Travail* udgives af det canadiske arbejderhistoriske selskab, Canadian Committee on Labour History. Artiklerne fra de seneste numre er tilgængelige på internettet i fuldtekst.

www.historycooperative.org/llindex.html

Udstillinger

Flyt dig!

Arbejdermuseet i København viser fra 15. september til 29. december 2002 en særudstilling om migration, arbejde og identitet. Museet fortæller i denne udstilling historien om de gæstearbejdere, der kom til landet i 1960'erne. Det er historien om første-, anden- og tredjegenérationsindvandrere, og hvad der er sket med deres kultur.

Udstillingens hovedpersoner er de 15.000 arbejdere fra Jugoslavien, Tyrkiet og Pakistan, som

kom hertil med håbet om en bedre tilværelse. De kom fra landbrugssamfund, men blev inviteret af danske arbejdsgivere til at stå ved et samleband på en fabrik. De sendte penge til familien derhjemme og tog på ferie i hjemlandet om sommeren. Efter nogle år opgav mange af dem ønsket om at vende tilbage, og familien blev bofast i Danmark.

Hvad er der sket med indvandrernes kultur gennem årene? De fleste familier har været splittede i kortere eller længere tid, mange oplevede arbejdsløshed efter de første år, men valgte at blive, fordi tilværelsen hjemme ville have været ringere. I Danmark har de tilpasset sig forholdene så meget, at de ikke længere kan finde sig til rette i moderlandet, men samtidig har de bevaret en så fremmedartet kultur, at de ikke anses for helt danske.

Nøgleordene i udstillingen er migration, arbejde og identitet, og ledemotivet er drømme og mure. Drømmene er menneskenes ønsker og håb om en bedre tilværelse, og murene er dem, som lande og mennesker bygger op for at forsvare sig mod den omgivende verden, der trænger sig på. Det være sig administrative, kulturelle, sproglige, mentale eller sociale barrierer.

Udstillingen fortæller også, hvordan Danmark i mange hundrede år har haft indvandring, der har tilført landet viden, initiativer, ideer – og ikke mindst arbejdskraft. Fremmedarbejderne fra 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne udgør således en væsentlig del af de seneste årtiers arbejderhistorie i Vesteuropa.

Udstillingen, som henvender sig både til danskere og indvandrere, er et resultat af Arbejdermuseets projekt *Migration, arbejde og identitet*, som igen er

En bedstemor fra Jugoslavien på besøg i 1969 for at se den metalvarefabrik, hendes søn og svigerdatter arbejder på i Danmark (Arbejdermuseet).

en del af et treårigt, internationalt projekt, der står for en række nationale udstillinger, en web-site (www.migration-identity.org) og en vandredstilling bygget over de enkelte landes bidrag. Vandredstillingen vil senere blive vist på Arbejdermuseet.

*Arbejdermuseet
Rømersgade 22
1362 København K
Tlf.: 33 93 25 75
www.arbejdermuseet.dk*

Horserød

På årsdagen for interneringen af de danske kommunister, den 22. juni, åbnede et nyt museum, Horserødlejrens Museum.

Horserødlejren blev oprettet i

1917 for at huse russiske krigsfanger, der blev overført fra Tyskland som led i et dansk humanitært initiativ. I mellemkrigs-tiden fungerede den som feriekoloni for københavnske skolebørn. I årene fra 1940-43 anvendtes Horserødlejren af danske myndigheder, først til internering af emigranter flygtet fra Tyskland og efter det tyske angreb på Sovjetunionen i sommeren 1941 til internering af ledende medlemmer af Danmarks Kommunistiske Parti. Tyskerne overtog kontrollen med lejren den 29. august 1943, og kort efter blev kommunisterne deporteret til kz-lejr sammen med de jøder, der var blevet indsat i lejren efter den tyske jødeaktion i begyndelsen af oktober samme år.

Derefter blev lejren benyttet som fangelejr for modstandsfolk, indtil den i august 1944 blev afløst af den nybyggede Frøslevlejr ved Padborg.

Udstillingen ligger i et nyistandsat hus overfor indkørslen til Horserødlejren. Den beretter om de første årtier af lejrens historie, med hovedvægten lagt på årene under besættelsen og interneringen af de danske kommunister. Udstillingen er indrettet af Frihedsmuseet og Frøslevlejrens Museum og drives af Statsfængslet ved Horserød. Der er åbent tirsdag, torsdag og søndag kl. 11-15. Gratis adgang.

*Horserødlejrens Museum
Esrumvej 367
3000 Helsingør*